SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Juhász Gyula Művelődési Központ

H. Nagy Anikó festőművész kiállítása szombat és vasárnap kivételével naponta 10 és 18 óra között.

A Somogyi-könyvtárban

Ötszázhúsz év könyvei a száztíz éves Somogyi-könyvtárban. Naponta 10 és 18 óra között.

Kálvária Galéria (dr. Boross J. u. 27.)

Plein Air '93 Csongrád, a nemzetközi alkotótelep kiállítása.

Móra Ferenc Múzeum

Kőbezárt világ (kövületek) az I. emeleten.

Ókori művészet – kiállítás a Szépművészeti Múzeum válogatott gyűjteményéből – a II. emeleten.

A Horváth Mihály utcai Képtárban:

Testvéri diptychon. Temes megye és a Vajdaság képzőművészeinek munkáiból rendezett Szegedi Fesztivál Tárlat.

Fekete-ház

Baross Gábor, a vasminiszter

Ortodox egyházművészet

Ifjúsági Ház

Werner Degreif képzőművészeti kiállítása

A JATE Dugonics téri épületében (I.,II. emelet, aula)

Magyar organikus építészet

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

Móra Ferenc Múzeum

Lucs-képgyűjtemény

Patika-múzeum

Csak egy földünk van (természettudományi kiállítás)

Móra-emlékszoba

„avarnak mondták magukat" (régészeti kiállítás)

Csongrád megyei népművészet (néprajzi kiállítás)

Mai magyar szobrászat

Válogatás a múzeum képzőművészeti törzsanyagából

A Szegedi Vár

Szeged múltja, jelene, jövője (várostörténeti kiállítás)

Fekete-ház

Csongrád- és Csanád megyék társadalma 1867-1945

Buday György élete és művei

Varga Mátyás színháztörténeti kiállítása (Bécsi krt. 11/A)

Díszlettervek, grafikák, kerámiák (14-18 óra között)

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Szeged-Tápé, Vártó u. 4.)

Szélmalom – berendezett malom (Szeged-Kiskundorozsma, Bölcs u.)

■ A *Szegedi Szépmíves Céh* képzőművészeti szabadiskolája idén is Ásotthalmon, az erdőgazdasági iskola épületében és parkjában ütött tanyát, hogy egész évi munkáját tíz napon át tartó alkotótáborban zárja le és összegezze. A ma záruló táborban a szabadiskola növendékei mellett a Szegedi Vasutas Képzőművészeti Kör idős tagjai vettek részt, s néhányan a megye rajztanárai közül is, lévén, hogy a tábor idén posztgraduális képzéssel is szolgált. A szabadiskolások programja egyébként a modellrajzot állította középpontba, s ezt egészítette ki szabad témájú grafikai és akvarellmunkákkal, esténként pedig *Szekeres Ferenc* képzőművész vetítései és előadásai révén a 35 résztvevő elméleti képzést is kapott.

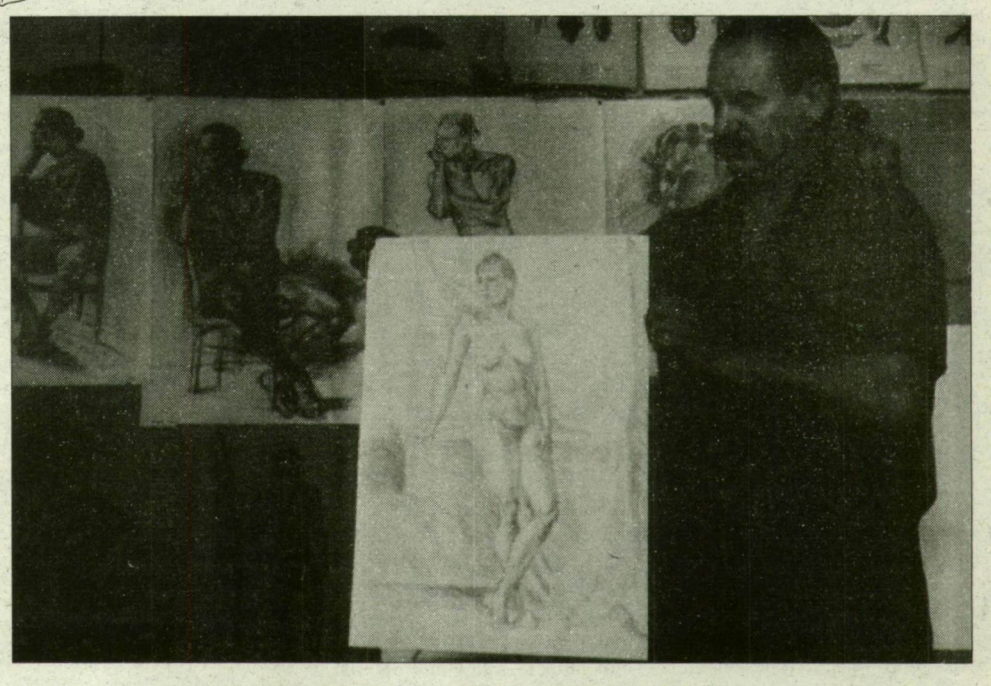

Pataki Ferenc a táborban készült alkotások között. (Fotó: Hárs László)

■ *Ma zár az ásotthalmi alkotótábor*

Szabadtéri szépmívesség

A „termés", a tábort vezető szegedi képzőművészek, *Pataki Ferenc* és Szekeres Ferenc szerint igen biztató, az ásotthalmi alkotómunka jópár növendék bontakozó tehetségét mutatta meg. Kivált a szabadtéri aktmodell-rajzolás segített sokat, mondják, hiszen erre a szabadiskolai év folyamán a növendékeknek Szegeden nemigen volt lehetőségük (s még kevésbé egy vidéken élő rajztanárnak, aki a falujában jó, ha egyáltalán talál aktmodellt). A szabadtéri munka, sajátságos hangulatával, amúgy is mintha kiveszőben lenne a városban dolgozó képzőművészek számára. Pedig, mondja Pataki Ferenc, ennek üdítő varázsát, semmi nem pótolhatja.

Egyszóval: az ilyen együttlétekre nagy szükség van. A szabadtéri műhely szellemére, a helyre, ahol reggeltől estig szabadon dolgozhatnak, ahol, úgymond, mindig mester van a növendék közelében. S főként arra van szükség, hogy a főiskolára készülő, vagy épp tudásukat, gyakorlatukat gyarapítani kívánó fiataloknak találkozóhelye legyen e kellemes környezetben. De hát, majd meglátják, miért fontos még. Az ásotthalmi alkotótábor résztvevőinek legjobb munkáit ugyanis *hamarosan kamaratárlat mutatja majd be a Hajnóczy utcai Dekorama galériában.*

S. P. S.

Csángó ballada, síró királylány, hun király

■ *Diószegi László rendezi a néptáncgálát*

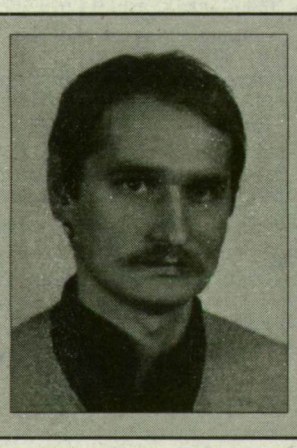

Diószegi László néptánc-koreográfus, a Válaszút együttes művészeti vezetője rendezőként debütál a Dóm téren. A Novák Ferenc – alias Tata – által kitalált és megrendezett szegedi néptáncjátékok létrehozásában persze segédkezett már (koreográfiái is beépültek több színpadi műbe), legalább hat-nyolc alkalommal; de először fordul elő, hogy a produkciót rendezőként jegyzi.

Az idei táncjáték, a *Mesemondó* „története" a középeurópai népek jellegzetes népmesei motívuma, az örökké síró királylány alakja köré fonódik - mondja *Diószegi László.* A kétévenkénti szegedi néptáncfesztiválokon mindig nemzetközi a szereplőgárda, s a záró gálaműsorokban, a táncjátékokban természetesen szerepelnek a külföldi együttesek is; ez adja a szabadtéri előadások egyik különlegességét,

európai színpadokon egyedülálló

jellegét. A másik kuriozitásnak viszont éppen a soknemzetiségű szereplőgárda miatt mindig is nehéz volt érvényt szerezni. Annak ugyanis, hogy a néptáncszínpadokon szokatlan dramatikus egység, a néptáncelemekből építkező "színjáték" megvalósulhasson; a „történet", a sztori ívét ne törjék meg a külföldiek sajátos, a táncjáték szempontjából gyakran esetleges repertoárszámai. Nos, ezúttal ez kevesebb gondot fog okozni a szokásosnál, hiszen a síró királylányt a legkülönfélébb nációk a maguk sajátos módján próbálhatják vidítani... Így lesz sokszínű, egyúttal funkcionális a vendégcsoportok fellépése.

A forgatókönyv szerint a happy end nem úgy áll elő, hogy valamelyik nép képviselőinek sikerül elapasztani a kis királylány könnyeit; hanem úgy, hogy végül a sírás okára derül fény. A könnypatak azért csordogál, mert – a darab elején – megátkozza a királylányt a jókedv és vidámság ősellensége, a Boszorkány...

Diószegi Lászlót arról is kérdeztem, milyen táncokat iktattak a játékba. A magyar néptánckultúra jellegzetes eszközös táncai,

a botos, a székes, a seprűs

táncok mellett a népmesei királyi palotákban található eszközökkel (mint például a kukták sapkája) is dolgoznak a táncosok a darabnyitó képekben, *Stoller Antal* koreográfiája szerint. *Zsuráfszky Zoltán* szatmári és tyukodi táncokat, Stoller férfi botos táncot, *Foltin Jolán* női boszorkánytáncot komponált, ő maga, a rendező-koreográfus pedig Küküllőmenti táncokat dolgozott fel. A darab első részében a síró királylányt vigasztalják a táncosok, a nemzetközi szereplőgárda, a második részében ő járja a világot, vigaszt keresve. A finálé: észak-mezőségi táncok.

Az augusztus 6-án és 7-én látható két szegedi előadás előtt, az idén volt már egy másik jelentős szabadtéri színpadi munkája Diószegi Lászlónak: együttesével, a *Válaszúttal* csángó balladát mutattak be a Margitszigeten. *S ő az új rock-opera, az Attila koreográfusa is.* Az egyesületként működő Válaszút az idei szolnoki fesztiválon nívódíjat kapott; vezetőjét a néptáncmozgalom pillanatnyi helyzetéről is megkérdeztem. Úgy tapasztalja,

a mozgalom túl van a mélyponton,

s biztató jeleket látni az új intézményesülési formák alakulásáról. A rendszerváltáskor tudniillik összeomlott az a fenntartói struktúra, amelyre a – kiváló eredményeket elért, politikai függetlenségére mindig sokat adó, de anyagilag a szakszervezeti, szövetkezeti, tanácsi intézményektől függő – mozgalom épült. Helyette viszont nem alakult ki egy másik intézményi szerkezet. Diószegi Lászlónak az a véleménye: a nehéz helyzet ellenére tiszta szerencse, hogy nem várható kormányzati aktustól az új intézményi szervezet, fenntartói hálózat létrejötte, nem baj, hogy a hazai művészeti életnek egyáltalán nem túltámogatott ága a néptánc. Mert nem lenne jó, ha a mozgalom valamelyik politikai irányzathoz kötődne (beleértve a népi-nemzetinek nevezett irányt is). Az 50-es évek gyakorlatát alig tudta kiheverni ez a művészeti ág – jobb tehát, ha saját erejéből áll talpra.

Annak, hogy máris túljutottak a legnehezebb éveken, biztató jeleit lehetett látni a színvonalas szolnoki fesztiválon. Megalakult már a jórészt egyesületi formában tovább működő együttesek szövetsége, s bár a finanszírozás jövőbeni gyakorlatát még egyáltalán nem ismerni pontosan, optimizmusra ad okot, hogy a gyerekeket, fiatalokat ugyanúgy vonzza, bűvkörébe vonja a néptáncművészet, mint korábban.

S. E.

Gólyafészek és kapufa

Úgy utaztam át a Nagykunságon, hogy megmaradó, külső jeleit figyeltem a régi világnak. Az emlékeim között válogattam, és kíváncsi voltam, ugyan mi maradt meg a helyén, vagy majdnem ugyanott? Sokáig kísértek például a fehér falú kis nádasházak, évtizedeken át, s máig magam előtt látom egynémelyikét, mint a Kunhegyesen megőrzött sarki házat, a kövesút mellett, a Szent István fürdőbe vezető úton, vagyis a madarasi úton. Ha jól emlékszem, Fehérék lakták, s talán egy időben meszet is árultak.

Mondanom sem kell, évek óta mutatós ház díszeleg a régi helyén, most pedig azt vettem észre, hogy presszó is nyílt benne. Nem újdonság, ez az ország megtelt kisboltokkal, presszókkal, kocsmákkal, butikokkal, étkezőkkel, ha valamirevaló hely kínálkozik, az élelmes vagy rákényszerülő vállalkozó azonnal nyitja is ott az üzletét. Amelyik aztán a forgalom, szakértelem és szerencse viszonyulásában felvirágzik, esetleg jobblétre szenderül, de leggyakrabban átalakul. És kezdődhet minden elölről.

Ilyen kis nádfedeles házra emlékszem Tiszaigaron is, egy időben ez jelentette nekem a falut, ha eszembe ötlött a ház, a falut is hozzáképzeltem, de ha a falu járt az eszemben, azt az útmenti házacskát láttam. Nincs már meg. Lebontották. S most, hogy megint arra vitt az utam, nem tudtam pontosan megjelölni a régi helyét, azt sem, hogy mi épült helyette. Csak a hiányérzet maradt.

Nem így vagyok a gyendai kapufával. Tiszagyenda Kunhegyes és Tiszaroff között terül el, pontosabban húzza össze magát. A mezőgazdasági szövetkezet a fő kenyéradó gazda, még így is, hogy nehezebb esztendők járnak a szövetkezeti modellre. Két-három képet őrzök mindössze évtizedek óta, s azok nem is változtak semmit. Mint a gyendai kapufa. Az a futballpálya világemlékezet óta mindjárt a Roffra vezető út mellett – nincs is más kövesút – húzódott, s mindig hasonlóan kopárnak tűnt. Hanem egy időben, amikor még magam is hős futballista voltam, a gyendaiaknak volt egy enyhén szólva bicegős-sánta kapusuk. Akik nem ismerték, könnyen azt hihették, na ez a fiú annyi gólt kap, ahány lövést csak kapura küldenek. Dehogyis! Kivédte a vendégcsapatok szemét. Nem is tudtam megfejteni, hogy lehet ilyen kis falucskának olyan jó futballcsapata, amikor talán nem is kergették a labdát többen tizenegynél?

Mindenesetre a kapufa, a pálya megvan. S hová lett az a küzdőszellem? Élnek-e még azok, akik hiányos szerelésben, olykor szekéren, biciklin tették meg a sok kilométeres utat a szomszéd falvakba, hogy saját dicsőségük mellett szülőfalucskájuk jó hírét is öregbítsék? Erre tanították, nevelték vajon a fiaikat? Vagy talán már meccsekre sem járnak? Elkerülik még a pálya környékét is? Oly' sokat csalódtak, hogy már csak legyintenek? Lehet, mindez meglehet. Csak hát az út éppen ott megy el a futballpálya mellett.

Meg a gólyafészkek alatt. Abból változatlanul sok van. Ezek a magyar történelemben, még inkább az irodalomban oly szépen és gyakran szereplő madarak szeretik az Alföldet. Sehol nem láttam és látok annyi gólyafészket, mint akár a jászkunok földjén. Ragaszkodnak a szikkadt mezőkhöz, mocsarakhoz, halastavakhoz? Vagy csak a megszokás hozza vissza őket már több évtizede a tájra? Nincs más választásuk? Ennyire szeretnek bennünket? Hiszen az ő életlehetőségük is alaposan megváltozott. A kemény, bíbickocogós kunsági földek sem azonosak már régi magukkal, változott a táj, csatornák szelik át, a Tisza-tó, és kultúrnövények, gyümölcsfélék is meghonosodtak. Számolom a gólyafészkeket. Már Tiszaföldvárnál felfedezem a főút mentén, a betonoszlopon. Valahogy felvidulok tőle. Aztán ugye Kunhegyesen keresem. Igaz, előtte még Kenderesen, a Horthy-kastély és a posta utcájában kettőt is megpillantok. Hát akkor pont Kunhegyesen ne legyen?

Gyerekkoromban leginkább a Fehér Erzsi néniék házánál lévő gólyafészek fogott meg. Annak idején persze még a kémények tetejére fészkeltek ezek a vándormaradak, csak a modernizáció költöztette őket a beton villanypóznákra. A német-ókút közelében tanyáztak a kelepelők, olykor én a tollas-zsidó Kohn Berci üzletébe igyekezvén, hónom alatt a liba- és kacsatollakkal, láthattam őket.

Jelentem, a gólyák itt vannak. S az is bizonyosra vehető, jövőre szintén ott kelepelnek majd a Kossuth utcában. Évről évre, generációról generációra. A gólyákat a hűségük emelte be a halhatatlanságba.

Sz. Lukács Imre